

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

«Ο θεατής θα στενοχωρηθεί, θα λυπηθεί, αλλά θα δει να δοξάζεται η ζωή, όπως ακριβώς συμβαίνει και στο ουσάκ» λέει για την ταινία του ο Κυριάκος Κατζουράκης

ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ Ν.Ε. ΙΕΡΕΙΔΗ

Για μονόδρομους εν μέσῳ οικονομικής κρίσης έχουν ακούστει διάφορες θεωρίες. Στη νέα ταινία «Ussak» του εικαστικού Κυριάκου Κατζουράκη, πάντως, είναι η ατομική αφύπνιση που πρόβλλεται ως διέξοδος στο δυστοπικό περιβάλλον μιας εξαρθρωμένης κοινωνίας. Η ταινία, τα γυρίσματα της οποίας μόλις ολοκληρώθηκαν, δανείζεται τον τίτλο της από τον όρο του ανατολιτικού μουσικού δρόμου ουσάκ, ενώ ο διακεκριμένος καλλιτέχνης εξηγεί ότι το φύλο, όπως και το ουσάκ, εμπερέχει τη χαρά μαζί με το έντονο στοιχείο της λύπης.

Οι πρώτες στοιχεία της ταινίας (σε σενάριο Κάτιας Γέρου) είναι άνθρωποι που βιώνουν την επόμενη μέρα από διαφορετικές αφετηρίες – από την κανονικότητα στο περιθώριο, για παράδειγμα. Επειτα από τρεις δεκαετίες σταθερής εξελικτικής πορείας, στη διάρκεια της οποίας είχαν μια κανονική ζωή, μετατρέπονται σε αυτόπτες μάρτυρες της κατάρρευσής της. Από κοινωνοί μιας συνθήκης αποκούν ταυτόπτα παρία. Οι μέρικι προσφάτως το αντιλαμβάνονταν ως στέρεο έδαφος αισθάνονται ως υποχώρει κάτιο από τα πόδια τους και από τα βάθη της ψυχής τους αρχίζει να αναβλύζει θλίψη και φόβος. Ο δημιουργός της ταινίας διερευνούν τελικά ανά κάποιος μέσα σε ακραίες καταστάσεις μπορεί να αφυπνιστεί, να διεκδικήσει μια ολοκληρωμένη ζωή και όχι

«Ο ουτοπιστής είναι δυνατός σαν ατσάλι»

Ο εικαστικός και σκηνοθέτης Κυριάκος Κατζουράκης μιλάει για την ταινία «Ussak» και την ατομική αφύπνιση εν μέσω κρίσης

μόνο την επιβίωσή του. Καταλίγουν ότι αυτό μπορεί να συμβεί, όσο και αν μοιάζει ουτοπικό – «αλλά και τι σημαίνει ουτοπία» διερωτώνται.

Στο ουσάκ υπάρχει το συναίσθημα της χαράς. Στο δικό σας έργο η χαρά που θέρισκεται;

Στο τέλος της ταινίας δίνει την εικόνα της χαράς ξεκάθαρα. Άλλα υπάρχει διάχυτη, έστω και σε δεύτερο επίπεδο, σε όλη την έκταση της.

Η ταινία αφηγείται μια ουτοπική κατάσταση. Έχει χαρά η ουτοπία;

Έχει δίνωνται. Ο ουτοπιστής είναι δυνατός σαν ατσάλι. Είναι ο απόλυτος υλιστής. Απαιτεί το γέλιο του πίσω. Είναι ένας αιώνιος μαχητής. Απλώς δεν ανέχεται το καπέλωμα. Κοιτά μπροστά, έστω σε κοντινή απόσταση. Κάπι που δεν κάνουν σήμερα τα κόμματα. Είναι σαν τους Ζαπατίστας. Και οι Ζαπατίστας όταν ξεκίνησαν πάντα ουτοπιστές.

Πέντε χρόνια χρειάστηκε για την ολοκλήρωση της ταινίας ο Κυριάκος Κατζουράκης

Ουτοπισμός και αντιεξουσιασμός στην ίδια διάδρομη; Πού αρχίζει ο ένας, πού σταματά ο άλλος;

Η τέχνη είναι φύση αντιεξουσιαστική. Διότι τολμά να κάνει πράγματα που δεν κάνει η επιστήμη. Κοιτά λίγο πιο μπροστά. Είναι μια αφορμή για να προσεγγίσω ανθρώπους που χωρίς να το έχουν φανταστεί είναι πλέον στο περιθώριο και δεν μπορούν να κάνουν κάτι γι' αυτό που τους συμβαίνει. Σε μια πόλη που απουσιάζει η κανονικότητα, μια γυναίκα, απολύμενη από το δουλειά της, συναντά ένα ζευγάρι πλικιωμένων με ένα ωραίο παρεθόν, η μόνη σταθερά. Πιστεύω στη μνήμη των ανθρώπων. Ο κόσμος είναι ικανός για τα πάντα και η μνήμη ενεργοποιείται για το καλό παρά για το κακό.

Η ταινία μόλις ολοκληρώθηκε έπειτα από πέντε χρόνια περιπτειώδους διαδρομής στη διάρκεια της οποίας ο ζωγράφος έκανε πε-

ρίου τα πάντα – έρευνα, ρεπεράζ, κάστινγκ, εξεύρεση οικονομικών πόρων, σπίτια, γρίζματα, μονάζ. «Ωπου βρίσκα έναν καλό παραγωγό, τον Γιάννη Σωτηρόπουλο και αυτή τη στιγμή ευελπιστούμε ότι το φίλμ θα προλάβει το Φεστιβάλ του Βερολίνου. Αν ήμασταν σε άλλο χώρα ή με άλλες συνθήκες κανονικά θα ετοίμαζα την επόμενη ταινία (σ.σ.: που έχει στο συρτάρι)», περιγράφει την πορεία ο Κυριάκος Κατζουράκης σαν να είναι φυσιολογική.

Φυσιολογικά εξάλλου χαρακτηρίζει και την ταινία. «Μιστί έχει τις αρετές της απόλαυσης. Ο θεατής θα στενοχωρηθεί, θα λυπηθεί αλλά θα δει να δοξάζεται η ζωή, όπως ακριβώς συμβαίνει και στο ουσάκ. Το κακό στο σινεμά το έχει προεντοπίσει η πλεόραση, πρωτίστως το αμερικανικό σινεμά μέσω της τηλεοπτικής συνθήκης που επιβάλλει δράστια ανά τρία δευτερόλεπτα. Αυτή η κατάσταση καθηλώνει την πλεθεραϊκή μπροστά στο χαζοκούτι. Και το λέω εγώ που λατρεύω την πλεόραση».

Είναι αντιφατικό αυτό που λέτε. Μου εξηγείτε τον τρόπο που λατρεύετε την πλεόραση;

Έναι μια γλώσσα εικαστική πολύ διαφορετική από εκείνην του κινηματογράφου και της ζωγραφικής. Έχει δικούς της κανόνες απέναντι στον άνθρωπο που θάνατος τους σέβεται το αποτέλεσμα είναι ψηλής ποιότητας και αισθητικής. Δύο παραδείγματα μόνον: οι Monty Python και οι «Sopranos».